

CÍCHA HRONOVÁ, A. *Ke specifickým rysům osvojování jazyka neslyšícím dítětem*. In: MACUROVÁ, A., ZBOŘILOVÁ, R. *Jazyky v komunikaci neslyšících: Český znakový jazyk a čeština*. Praha: Univerzita Karlova, 2018, s. 111–126.

K SPECIFICKÝM RYSŮM OSVOJOVÁNÍ JAZYKA NESLYŠÍCÍM DÍTĚTEM

Komunikační strategie neslyšících matek

- Ve své podstatě se neliší od slyšících – rozdílnost v komunikačním prostředí
- Slyšící matka zahrnuje své dítě větším počtem informací x neslyšící matka musí zaujmout jeho pozornost, musí přerušit činnost → redukuje množství informací
- Slyšící matka může mít pocit, že dítěti poskytují málo informací – dokázáno, že jejich rané osvojení znaků stále odpovídá jejich věku

Vývojové fáze osvojování znakového jazyka

- Osvojování jazyka probíhá u všech dětí stejným způsobem zhruba ve stejném věku
- u slyšících dětí probíhá percepce mluveného jazyka bezděčně x osvojení znakového jazyka vyžaduje navázání kontaktu, dítě musí zapojit širší repertoár funkcí organismu a je nutná vyzrállost motorického aparátu
- těžké zaznamenání prvního znaku z množství gest

Přibližný věk dítěte	Charakteristika věku	
	Mluvené jazyky	Znakové jazyky
První měsíce života dítěte	Broukání zahrnující všechny možné hlásky	Broukání zahrnující všechny možné hlásky
6–12 měsíců	Žvatlání obsahující pouze fonémy charakteristické pro jazyk, s nimž je kojeneček v kontaktu	Vokalizace ustupuje; manuální žvatlání obsahuje fonémy charakteristické pro znakový jazyk, ve kterém dítě vyrůstá
6–12 měsíců	Výrazné manuální pohyby; kombinace deiktických gest spolu s prvními vyslovenými slovy	Výrazné motorické chování dítěte; kombinace deiktických gest spolu s artikulací prvních znaků

Jazykové funkce v projevu pětiletého neslyšícího dítěte

- otázka, zda prostředí neslyšící rodiny naplňuje sociální potřeby dítěte
- chlapec užívá jazyk v různých komunikačních situacích (chápe komunikační role, registruje komunikaci v okolí, dokáže rozhovor začít i ukončit, přechází od jednoho tématu k druhému...)
- časté užívání jazykové deixy (tvar ruky „D“), také součástí tzv. simultánních konstrukcí
- pomocí deiktických prostředků také vyjadřuje vztahy mezi jednotlivými postavami příběhu

Užití reálného a relativního prostoru

- gramaticky správné výpovědi začíná dítě produkovat až mezi 3,5–5 lety
- k popisu vztahů mezi jevy reality využíván především obrazového materiálu – odkazuje k nim
- pokud dítě nemá k dispozici obrázky, nemůže vyjádřit vztahy pomocí reálného prostoru

Aplikace poznatků do praxe

Rodina

- rozhodnutí o tom, který jazyk budou rodiče při výchově dítěte používat, by mělo přijít co nejdříve
- od raného dětství vytvořit příznivé prostředí pro osvojení jazyka a fungující zpětnou vazbu mezi matkou a dítětem

Škola

- výsledky z výzkumů jsou nezbytné jako podklad při tvorbě osnov předmětu český znakový jazyk a pro ověřování jazykové kompetence

Tlumočnictví

- poznatky využitelné z hlediska nehotovost dětského projevu – tlumočnické bude lépe připraven na tlumočnický výkon pro dětského klienta